

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. XII. De dictatoribus, iudicibusque. de senatu Sanhedrin. de initiatione senatorum. [...] item solenne carmen. qui allecti in id concilium, qualis jurisdictio eorum. de populi comitiis. de magiaæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

stat. Mihi quidem significasse illud publica voce visus semper ipse Messias est, cum de urbis templique everfione in hunc modum inquit, *μη παρέλθῃ ἡ αἰὼς αὕτη, μέχρις ἔ πάντα ταῦτα γένη*) non transibit hæc ætas, priusquam facta sint hæc omnia. Hæc satis erunt bonis cordatisque omnibus. Ceteros non moramur, quibus hæsitandi causa ubique est. Equidem, qui viros maximos incertis hic fluctuare erroribus cernebam, ita paravi memet ipsum, uti quiddam certum tenerem, quod deinceps sine periculo tuerer constantissime. Persæpe enim ea res in hisce libris nostros impetus tardavisset.

CAPVT XII.

De dictatoribus, iudicibusque. de senatu Sanhedrin. de initiatione senatorum ἢ Ἐποθεσία. item solenne carmen. qui allecti in id concilium, qualis iurisdictionis eorum. de populi comitiis. de poculo Sutha. Iudæorum delirium de magia usu. de Eleazari incantamentis.

Ostenfum à nobis est, rempublicam, de qua agimus, diu Hebræorum omnium, mox autem Iudæorum duntaxat fuisse. quod profectò semel definire, magni nostra intererat. Nunc

egressi ex molestissima disputatione, dicamus deinceps, qui sacrae genti imperitaverint, quidque de judiciis sit, & de senatu habendum. Non concesserat Mosi numinis benignitas, uti rempublicam eam in Palæstina surgentem cerneret, cujus instituta publicaverat in Arabum desertis. Datum id decus Iosuae est, qui, Mose defuncto, populi ductor cum imperio maximo fuit. Domi enim militiaeque, quod iussisset, iuratumque erat. Hunc pari potestate secuti sunt, qui praeeundo edicendoque praetores dici dictatoresque poterant, etsi in sacris annalibus Iudices appellantur, ratione haud multum diversa. At Flavius *μνοάρχας* vocavit. quod nomen etiam Syllae, Cinnae, Marioque, & aliis dictatoribus Romanis Graeci dedere. Hos Iudices, in magnis motibus, necessitas creavit: & compertum negotiis atque periculis est, in bello feliciter illis rem semper processisse, cum regum temeritatem per saepe fortuna destituerit. Fuit etiam cum iidem rebus civilibus intenti agerent, causasque audirent, sed graviores. Rarò enim pro tribunali sedebant. Iustus modò, imperiumque, & summa rei ad eos pertinuit. Ultimus eorum Samuel fuit is, quem reges excepere, qui, pote.

potestate & imperio non contenti, habitu insuper insignibusque & splendore fortunæ supra multitudinem se tulere. Cæterum, præter summos populi ductores, Iudicēsque, atque eos, qui post appellati reges sunt, non pauci alii fuere, qui de republica consultarent, jusque dicerent, & negotiorum arbitri essent. Synedria enim quædam constituta erant, in quibus qui senatores fuerint, quæve res ad illos relatæ sint, edisserendum deinceps est. Ante omnia offert se nobis concilium magnum Sanhedrin, in quod adscripti assessores septuaginta erant. Id concilium, cum constitutum à Mose esset, semper deinde sub Iudicibus, regibusque, & pontificibus usque ad extremam Iudææ desolationem fuit mansitque in ea urbe, quæ sanctuarii sedes atque reipublicæ arx esset. Sed quoniam prima tempora, proximaque illis, ferè obscura sunt, & de urbe Silo nihil præcipuè scitu dignum sacer codex prodidit, nos, quale id synedrium in civitate principe Ierosolyma fuerit, postquam extructum illic templum est, ex Iudæorum observatione trademus. Mox de cæteris dicetur conciliis, quæ vel Ierosolymæ, vel in urbibus singulis fuere. Concilii magni sedes in ipso sanctuario

fuit, ubi de divinis humanisque rebus senatores septuaginta cognoscerent, non hercle de plebe hominum lecti, sed nobilissimi omnes, qui amplitudinem majorum, ac prisca familiae decora praeferebant. Eam sedem illis summus Moses assignaverat. Convenire enim eos in locum jussit, quem elegeret Deus uti nomen illic suum adoraretur à populo. Ab his provocatio non erat. Quicquid decidere caeteri magistratus iudicesque in Palaestinae oppidis atque in ipsa urbe Hierosolyma nequibant, id omne ad horum jurisdictionem pertinuit. Qui autoritate & honore praecellerent inter eos, duo fuere quorum unus totius synedrii caput erat, & à Talmudicis נשיא בכל מקום dictus est. alter huic proximus, sed minor fuit, quem אב בית הדין *patrem iudicii* appellavere. Caeteri inter se aequales fuerunt. Haec senatoria dignitas, quoniam amplissima erat, nemini data sine legitimo actu est. Manuum enim impositione opus fuit, quam Iudaei סמיכה *vocant*. At Graeci Μεγιστοίαν *dixerunt*. Ita Moses Iosuae & septuaginta senatoribus manum imposuit. qua solennitate peracta, statim delapsus aetheriis sedibus

---

¹ Id est, *Princeps in omni loco.*

bus spiritus pectora eorum implevit. Et hi porrò, in hunc modum initiati cum essent, alios eadem lege auctoraverunt. Non tamen potuit is ritus extra terram sanctam peragi, quia vis ejus omnis conclusa Palæstinæ finibus erat. Perinsigne est, quod Rabbi Maimonides tradidit in Halacha Sanhedrin, in capite quarto. Cum enim olim solennem hunc actum pro arbitrio suo omnes ii celebrarent, quibus imposita semel manus fuerat, coarctatum id jus à sapientibus esse ait, constitutumque uti nemo deinceps illud usurparet, nisi cui id concessisset divinus senex Rabbi Hillel. Is autem magni concilii princeps erat, & alterum sub se præsidem habuit Sameam, hominem truculentum ambitiosumque, cujus sectatores, cum paulò post contra discipulos Hillelis insurrexissent, tantis studiis animos hominum concivere, pene uti totus populus pertractus in partes sit. Tandem hæc manuum impositio, quæ usitata diu fuerat, cessavit. Recitatum enim duntaxat carmen quoddam conceptis verbis est, quod Rabbi Maimonides fuisse ejusmodi ait: *הרי ארז כמוך ויש לך רשות: Ecce, manus tibi imposita est, daturque potestas tibi judi-*

cia exercendi etiam criminalia. Præterea
 aliam quoque formulam Talmudistæ
 prodiderunt, quorum verba in Elen-
 cho Trihæresii vir illustris Iosephus
 Scaliger retulit, sed non rectè accepit.
 Quare nos illum locum huc transcri-
 bebimus, & ut intelligi debet, interpre-
 tabimur. Dixerant Talmudistæ de Iu-
 da Babæ filio, qui vetera gentis suæ in-
 stituta tutatus acerrimè est. Penè enim
 actum erat de judiciis criminalibus,
 deque manuum impositione, ni ille
 Atlas res labentes fulsisset. Dehinc illa
 subjiciunt: *הסמיכה לוא דוקא ביד כמו
 שעשה משה ליהושע אלא אפילו בדבור
 בלבד די שיאמר אני סומך אותך תהיה סמוך*
 Nos horum verborum germanam
 sententiam hanc putamus: *Actus ille
 solennis non tantum fit manu imposita,
 quemadmodum Moses Iosua fecit, sed
 etiam fit per formulam verborum dunta-
 xat, cujusmodi hoc est, quod dicitur, Ego
 impono tibi manum, & manus imposita
 tibi esto.* At summus Scaliger ex illis
 verbis collegit, esse à Iuda aliud quod-
 dam carmen repertum præter vetustis-
 simam formulam, quæ ibi concepta
 est. Quorum omnium nihil Talmudi-
 stis in mentem venit, neque vera sunt.
 Fefellit autem hoc virum maximum,
 quod existimavit בלבד esse præterquam,
 cum

cum contra in Rabbinismo ferme sic
duntaxat & solum. Sed hoc grammati-
 cæ pulpæ est, & relinqui aliis debet.
 Nos hîc quædam graviora commen-
 tamur. In concilium magnum non
 modò cives primariæ nobilitatis, quod
 jam diximus, sed Levitæ quoque sacer-
 dotesque allecti sunt. Etiam pontifi-
 cem Maimonides ascitum ait אמ היר
 בחכמה *si cordatus, & capiendis con-*
siliis non ineptus esset. alioqui reprobare
 eum fas fuit. Non enim suo jure in se-
 natum ibat, sed admissus suffragiis est.
 Cunctos autem assessores corpore esse
 integro oportuit. Qui vitium aliquod
 habebant, arcebantur. Sed nec pere-
 grini exterive recepti in hunc ordinem
 sunt, nisi matre saltem Iudæâ essent.
 Hos enim excipit Maimonides. Et sanè
 æquum erat, neque secus constitutum
 jure Quiritium est. Ait Ulpianus IC. *in*
l. 1. §. 2. ff. Ad municip. si quis ex patre
 Campano, matre Puteolanâ natus sit,
 eum municipem Campanum esse. nisi
 forte privilegio aliquo materna origo
 censeatur. tunc enim filium mater-
 nam originem sequi. quare Iliensibus
 concessum esse, ut, qui matre Iliensi
 est, sit eorum municeps. & Ponticis ex
 beneficio Pompeii Magni competere,
 ut, qui Ponticâ matre natus esset, Pon-
 ticus

ticus esset. atque etiam Delphis hoc
 idem tributum & conservatum fuisse.
 Senatoribus Sanhedrin per omnem
 Iudæam ire, conventusque populi lu-
 strare, in oppidis magistratus condere,
 cura fuit. Cumque Cabbala quædam,
 mysteriorumque doctrina jam inde ab
 initiis reipub. tradita per manus esset,
 hujus vis omnis, auctoritasque penes
 illos erat. Tum & statuta de rebus sa-
 cris condere, & modos quosdam com-
 minisci, quibus lex exponeretur, illo-
 rum fuit. De qua re Maimonides ac-
 curatè egit in Halacha מורים in cap.
 primo. Extant apud Talmudistas mul-
 tæ juris Iudaici cautiones de illo sa-
 piente, quem ipsi זקן ממרה *senem re-*
fractarium contumacemque appellant;
 qui juris sacri & Cabbalæ pridem con-
 sultus, ortâ mox hæsitatione aliquâ,
 probare illud & sequi recusaret quod
 communiter Senatores Sanhedrin sta-
 tuebant. Is dein judicio magni syne-
 drii capite damnabatur. Huc illa Mai-
 monidæ spectant in eadem Halacha in
 cap. tertio, זקן ממרה האמור בתורה הוא
 חכם אחד מחכמי ישראל שיש בידו קבלה
 ודן ומורה בדברי תורה כמו שידונו ויורו כל
 חכמי ישראל שבאת לו מחלוקת בדין מן
 הדיונים עם בית דין הגדול ולא חזר לדבריהם
 אלא חלק עליהם והורה לעשות שלא
 בהוראתן

: כהוראתן גזרה עליו תורה מיתה : Quæ
 jam plana sunt. Porro etiam vatum
 causa, qui graviter deliquissent, non
 alibi, quàm in hoc synedrio, discepta-
 batur. idque in animo habuit servator
 hominum Messias, cum in Lucæ Evan-
 gelio negat fieri posse, *uti propheta quis-
 piam pereat extra Ierosolyman.* Tum &
 quod summæ potestatis est, regem
 quoque constituebant, ac de bello ge-
 rendo, déque hostibus profligandis, &
 de proferendo imperio deliberabant.
 Sed quoniam hæc ejusmodi erant, in
 quibus salus omnium & summa reipu-
 blicæ vertebatur, consultatum de his
 plerumque cum populo est. Indicta
 enim comitia sunt, in quibus solis po-
 pulus partem aliquam caperet regun-
 dæ reipublicæ. Et sane aliam capere
 partem, aut aliter, non debuit. hono-
 res enim magistratusque singulis man-
 dantur. quare gerere eos plebs propter
 væcordiam imperitiamque nequit. At
 in comitiis sapit videtque aliquid.
 Quod enim subtilissime Aristoteles ju-
 dicavit, omnis ea multitudo sensum
 aliquem habet, conjuncta si sit; atque
 etiam publica commoda juvat, quia
 cordatiores adsunt, ducuntque. at
 seorsim singuli sine delectu judicioque
 sunt. De rege igitur, déque bello, ut
 dixi,

hoc
 uisse.
 nem
 li lu-
 dere,
 lam,
 de ab
 esset.
 enes
 is sa-
 om-
 illo.
 ac
 cap-
 mul-
 o sa-
 n re-
 ant;
 on-
 quâ,
 uod
 sta-
 yne-
 Mai-
 a in
 זקן
 חכב
 וון
 חכב
 הדי
 אל
 כהן

dixi, decreta facta interdum populo auctore sunt. Cætera omnia senatores Sanhedrin per se expedivêre. Neque poterant illi maximis rebus esse impares, quia delecti sunt, quibus ingenium usu sapientiaque validum esset. Sanè quidem summus Moses eos senes dixit, non ætate modò, sed cura experientiaque. Fatemur tamen interdum causas ejusmodi fuisse coram illis disceptatas, quas explorare vis humanæ industriæ nequit. Hujus generis faciunt Talmudistæ quæstionem, quæ in solo hoc synedrio habita in caput mulieris de adulterio est, cum testimonia non adessent. Surrexit enim sacerdotum unus, qui pars senatus esset. Is collegarum jussu diram execrationem obtestationemque composuit in ream, ac mox potionem ei porrexit, quæ nocentem rumperet è vestigio, infonti autem prodesset ad valetudinem. Iudæi magistri id poculum סוּמָרָה appellant. Quia autem vis ejus occultior in lege horrendi carminis latet, creditum ab illis est, senatores hos cunctos fuisse magiæ peritos, eamque artem tantum esse, uti, qui nescirent eam, recepti in summum illum ordinem non sint. Hæc opinio etiam nunc verpos tenet; sed vanissima est. Iam enim diximus,

sacrum

sacrum quendam instinctum non de-
 fuisse septuaginta senibus, postquam
 solenni actu impositæ illis manus es-
 sent. Et ipse Deus in Pentateucho eun-
 dem spiritum illis promittit, qui in
 Mose esset. Quare profecto tam futilis
 scientiæ præsidio non indigebant, qui
 meliora certioraque edocti cœlitus
 erant. Nos hunc ludæorum asininum
 stuporem non traduceremus, nisi Fla-
 vius Iosephus quoque summus scri-
 ptor, popularium commentis dece-
 ptus, similia aut stultiora delirasset.
 Eleazarum enim quempiam majorum
 gentium sapientem memorat, qui co-
 ram Vespasiano incantamenta quæ-
 dam fanaticis adhibuerit, quæ sum-
 mus rex Salomo in hunc usum à geniis
 accepta transmisisset ad posteros. Mul-
 ta ille ibi refert, quæ satis digne exhibi-
 lari non possunt. Nos putamus Iose-
 phum, quo die istæ scripsit, aliquod
 purgamentum calcavisse. Adeò infeli-
 citer, & præter morem suum, locutus
 aliena est.

CAPVT XIII.

*De duobus aliis conciliis, quæ Ierosolymæ
 fuerunt præter senatum Sanhedrin. De
 senatu XXIII virorum, qui in singulis
 oppidis. De triumvirorum collegio. Ci-
 vitas*